”Bilen brinner...
men problemen är kvar”

Berättelser om Husbyhändelserna i maj 2013

”Bilen brinner… men problemen är kvar”

Berättelser om Husbyhändelserna i maj 2013

Stockholmia förlag

Författare:

Paulina de los Reyes, professor i ekonomisk historia
Magnus Hörnqvist, docent i kriminologi
Kristina Boréus, professor i statsvetenskap
Felipe Estrada, professor i kriminologi
Janne Flyghed, professor i kriminologi
Alejandro González Arriagada, fil. dr. i ekonomisk historia
Marcus Lundgren, doktorand i statsvetenskap
Markus Lundström, doktorand i ekonomisk historia

Stockholms stad

© Författarna och Stockholmia förlag
Foto: Johanna Lauri
Karta: Daphne Roeschmann
Omslagsbild: *Utan titel,* Nito Vega
Rapporten är satt med Gill Sans MT och Stockholm Type

www.stockholmia.stockholm.se

INNEHÅLL

FÖRORD **7**

INLEDNING: NÅGRA DAGAR I MAJ – BERÄTTELSER OM HÄNDELSERNA I HUSBY **11**

HUR VI GICK TILLVÄGA 13

KÄNSLAN PÅ PLATS 16

FEM TEMAN 20

ETT DEMOKRATISKT UNDERSKOTT **22**

PLATS, GEMENSKAP OCH **MOTSTÅND** **29**

POLISENS ROLL MELLAN KONTROLL OCH ICKE-KOMMUNIKATION **38**

MEDBORGARSKAP, BERÄTTIGANDE OCH RÄTTVISA **45**

VÅLDET OCH MEDIABILDEN **55**

BERÄTTELSER I TIDNINGAR OCH RIKSDAG **62**

HUSBYHÄNDELSERNA I TIDNINGSNYHETER 64

HUSBYHÄNDELSERNA I RIKSDAGEN 67

HUSBY I DET OFFENTLIGA SAMTALET 74

SLUTORD: HUR TALAR INTERVJUPERSONERNA OM HÄNDELSERNA I HUSBY? **76**

BILAGA 1. VAD SÄGER STATISTIKEN? **80**

BILAGA 2. INTERVJUGUIDEN **85**

NOTER **88**

FÖRORD

Under några dramatiska nätter i maj 2013 blev händelserna i Husby nyhetsstoff såväl i Sverige som internationellt. Även om många trodde sig kunna förklara vad som pågick, utgick de sällan från Husbybornas egna berättelser. Som samhällsvetare verksamma inom olika discipliner vid Stockholms universitet ser vi det därför som en viktig forskningsuppgift att samla dessa berättelser och lyfta fram de problembilder Husbyborna själva ser som relevanta för förståelsen av händelserna i maj. En viktig förebild för oss har rapporten *Reading the Riots* varit, sammanställd som den är direkt efter kravallerna i London och andra engelska städer sommaren 2011. Även om vi arbetat i betydligt mindre skala än forskarna vid *London School of Economics* och tidningen *The Guardian* och utan andra resurser än våra egna arbetsinsatser, hoppas vi att vårt resultat kan bidra till att belysa Husbybornas upplevelser under dessa dramatiska nätter i maj.

Vi vill rikta ett stort tack till alla Husbybor som ställde upp på våra intervjuer och generöst delade med sig av sina erfarenheter, funderingar och minnen. Utan era berättelser hade vi inte kunnat skriva denna rapport. Vårt arbete hade dessutom försvårats avsevärt om inte engagerade Husbybor förmedlat kontakter och

underlättat det praktiska intervjuarbetet. Ett stort tack också till Mia Pivic, Pär Hellsten, Filip Hildeby Kjellgren och Elisabeth Fransén, studenter på avancerad nivå vid Kriminologiska institutionen, som ställt upp ideellt och transkriberat stora delar av intervjumaterialet. Även Izabell Zaza har förtjänstfullt deltagit i transkriberingsarbetet.

Vi vill tacka Stockholmia förlag som med kort varsel bistått med publiceringen av rapporten. Ett stort tack till Nito Vega för att vi fick använda en reproduktion av tavlan *Utan titel* på omslaget. Tack också Johanna Lauri, som tagit fotografierna, och Daphne Roeschmann, som gjort kartan över Husby. Till slut vill vi tacka de kollegor, ingen nämnd och ingen glömd, som följt med, uppmuntrat och läst delar av materialet under arbetets gång. Alla felaktigheter och eventuella misstolkningar är vårt ansvar.

Stockholm i maj 2014

Paulina de los Reyes, professor i ekonomisk historia
Magnus Hörnqvist, docent i kriminologi
Kristina Boréus, professor i statsvetenskap
Felipe Estrada, professor i kriminologi
Janne Flyghed, professor i kriminologi
Alejandro González Arriagada, fil. dr. i ekonomisk historia
Marcus Lundgren, doktorand i statsvetenskap
Markus Lundström, doktorand i ekonomisk historia

HUSBY
N
Narvikgatan
Trondheimsgatan
Oslogatan
Bergsgatan
Nordkapsgatan
Husby Gård

INLEDNING: NÅGRA DAGAR I MAJ – BERÄTTELSER OM HÄNDELSERNA I HUSBY

Varför är det viktigt att skriva ytterligare en berättelse om Husby? Det är inte första gången som det brunnit i förorterna. De senaste åren har vi sett en ökad social oro och våldsamma protester i en rad europeiska förorter. Dessa företeelser är heller inte okända i Sverige. Anlagda bilbränder följda av stenkastning mot myndighetsföreträdare har gått från att ha varit en i princip okänd kombination till att bli relativt vanlig på mindre än ett decennium. Vad säger det om vårt samhälle idag? I det svenska offentliga samtalet ryms många och delvis motstridiga uppfattningar om hur Husbyhändelserna i maj 2013 ska förstås och hanteras. Men de flesta som engagerat sig i frågan torde ändå hålla med om att händelserna rymmer en politisk dimension; bortom bilbränderna handlar det om ett förändrat socialt landskap.

Därför är det viktigt att fortsätta berättelsen om Husby. Mycket har redan sagts och många sidor har skrivits om händelserna i Husby. Experter, journalister och politiker slog snabbt fast vad som orsakade bilbränderna, vilka som var ansvariga och vad som behöver göras för att dessa händelser inte ska upprepas. Det finns således

gott om åsikter om Husby, men vad säger Husbyborna själva om det som hände? Ett år efter händelserna är Husbybornas upplevelser under de aktuella nätterna sparsamt dokumenterade. Detsamma gäller deras uppfattningar om vad som stod på spel när bilarna brann i Husby. Trots den intensiva mediebevakningen är det också tyst kring Husbybornas egna erfarenheter, reflektioner och tolkningar. Många kom visserligen till tals i media men fick aldrig prata ostört. Journalister och riksdagspolitiker illustrerade sina framställningar med ”autentiska röster”, men representanter för lokala organisationer blev också ifrågasatta och misstänkliggjorda.[1] Husbybornas åsikter passades ofta in i en stereotyp uppdelning i ”goda krafter” och ”stenkastare”. Vi saknar idag en sammanhållen analys av hur människor tänkte, kände och agerade under händelserna. Vad berättar de som var på plats under händelserna i maj? Vilka förklaringar till det som hände finns bland de boende?

Vi som står bakom denna rapport är alla verksamma vid Stockholms universitet. Som andra kritiska forskare är vi väl medvetna om berättelsernas makt att skapa verklighet, och ser det därför som en angelägen uppgift att nå bortom de beskrivningar, förklaringar och lösningar som hittills har dominerat i det offentliga samtalet om Husby. Rapporten är en första sammanfattning av ett pågående forskningsprojekt i

vilket Husbybornas berättelser är vår viktigaste kunskapskälla. Redan kort tid efter händelserna, medan de ännu fanns i färskt minne, pratade vi med berörda personer. De berättelserna har inte bara förmedlat direkt information om människors upplevelser utan också viktiga insikter om erfarenheter och förväntningar relaterade till medborgarskap, rättigheter och berättigande till samhällets resurser. Rapporten ger inget slutgiltigt svar på frågan om orsaker till händelseförloppet. Men den ger en inblick i erfarenheter och föreställningar bland Husbyborna som ingen som verkligen vill förstå vad som hände kan bortse från.

HUR VI GICK TILLVÄGA

Under juni och augusti 2013 genomförde vi ett trettiotal intervjuer med boende i Husby som befann sig på gatan under de aktuella händelserna. Vi har också samtalat med ett tiotal personer som på olika sätt har insyn i situationen i Husby. De intervjuade personerna består av såväl kvinnor som män, de har olika bakgrund och befinner sig i ålderspannet mellan 16 och 81 år. Bland dem finns pensionärer, studenter, yrkesaktiva och arbetssökande.[2] Vår avsikt var att få händelserna i maj belysta ur olika perspektiv och utifrån olika erfarenheter. Gemensamt för alla de intervjuade personerna är att de antingen bor, arbetar eller

studerar i Husby. Våra intervjupersoner har också ett djupt samhällsengagemang gemensamt. Somliga gav sig ut på gatorna för att söka stilla oroligheterna under majnätterna, andra drevs av en oro för polisvåldet. De flesta har tidigare erfarenheter av att försöka påverka Husbys lokalpolitik.

Händelserna i Husby utspelades under stor medial uppmärksamhet och hamnade även i fokus för en intensiv politisk debatt. I denna rapport presenterar vi en översikt av såväl journalisters bevakning som politikers debatter. Syftet är att identifiera de problembilder som förmedlades till allmänheten under den aktuella perioden. Dessa problembilder utgör ett viktigt komplement till det som framkommer i intervjuerna. Studien av offentliga fora fångar också de talandets villkor som Husbyborna aktivt förhåller sig till. På så sätt kompletterar den intervjuundersökningen på ett djupare plan. I intervjuerna framkommer kritik mot vad de tillfrågade personerna uppfattar som ”mediebilden av Husby”; en fokusering på bilbränder och skadegörelse och ett ständigt upprepat krav på avståndstagande från våldet.

I den offentliga debatten hänvisades ofta till hög arbetslöshet, dåliga skolresultat och försämrad social service. Även i intervjuerna är sådana referenser flitigt förekommande. I bilaga 1 beskriver vi den ungas

respektive den vuxna befolkningens (16-64 år) välfärdsresurser utifrån ett urval nyckelindikatorer. Utgående från tillgänglig statistik har vi jämfört Husby med grannförorten Kista – som intervjupersonerna själva jämför sig med - och med Kungsholmen, den blå tunnelbanelinjens port till innerstaden samt hemvist för politikerna i Stadshuset. Statistiken över sysselsättningsgrad, ohälsa och skolprestationer ger en fingervisning om områdets *relativa* utsatthet.

Rapportens huvudsakliga syfte är emellertid att fånga Husbybornas egna reflektioner och tolkningar. Våra frågor har kretsat kring intervjupersonernas upplevelser och vi har försökt fånga de personliga skildringarna av händelserna (se bilaga 2 för intervjuguide). Genom att fråga om omständigheter som på olika sätt påverkade händelseutvecklingen, ville vi få grepp om intervjupersonernas förståelse av brändernas bakomliggande problem. Utgångspunkten var att Husbybornas ögonvittnesskildringar och egna förklaringar är viktiga för den fördjupade förståelsen av såväl situationen i förorten som drivkrafterna bakom olika aktörers agerande.

Intervjuerna har spelats in, transkriberats, kodats och systematiserats. Informanternas berättelser tecknar en mångtydig och komplex bild både när det gäller upplevelser under de aktuella nätterna och förståelsen

av de konflikter som utspelades. Vi inleder med att kort återge intervjupersonernas minnesbilder.

KÄNSLAN PÅ PLATS

Hur minns de intervjuade de aktuella nätterna? Hur beskrivs situationen av dem som var på plats? Minnesbilderna präglas av oro, rädsla och bestörtning:

> Vi gick ner och precis då så hamnar vi mellan två polisgrupperingar. Så vi hamnar precis däremellan. Och det vi fick, det vi välkomnades av var våldsamma, en våldsam aktion, 'flytta på er härifrån!' Sen började de knuffa på oss utan att vi vet om vad som har hänt.[3]

> Folk var fruktansvärt rädda. Det var det närmaste krigsscener som jag har upplevt. Folk var rädda för att det var rusningar både av dom som vandaliserade, och av poliser som försökte komma åt dom liksom.[4]

Intervjupersonerna beskriver de boendes utsatthet och lyfter fram polisens agerande som fientligt och aggressivt. Det våld som de utsattes för under de inledande två nätterna kom uteslutande från polisen. För dem framstod agerandet som obegripligt då de inte själva deltog i stenkastningen mot polisen.

Ännu en bild som förmedlas är att bilbränderna startades av en liten grupp, men att fler ungdomar från orten anslöt till stenkastningarna. Uppdelningen mellan de som deltog och de som höll sig utanför varierar i berättelserna. Flera personer talar om ungdomar som kommer utifrån men berättar samtidigt att en dialog kombinerad med övertalningsförsök pågick mellan de som deltog i oroligheterna och de som befann sig på plats för att lugna ner stämningen. Medan somliga betonar grupptrycket och ungdomarnas sökande efter spänning talar andra om en ”gnista” eller om ”en bägare som rinner över”.

> Först började det med nedskärningarna, sen kom REVA och sen kommer dödsskjutningen. Det var de här tre olika processerna som leder till en viss frustration hos människorna. [5]

Den ackumulerade frustration som finns bland ungdomar i Husby – särskilt i möte med polisen – lyfts i intervjuerna fram som en viktig orsak till att situationen exploderade. Vi återkommer till detta längre fram i rapporten.

Den grupp som hamnade mellan stenkastarna och polisen var mycket blandad, och intervjupersonerna angav olika skäl till att vilja vara på plats. Där fanns föräldrar som letade efter sina barn, bilägare som ville

flytta på sina bilar samt nyfikna och oroliga medborgare. Berättelserna ger uttryck både för rädsla att utsättas för våld och för oro för skadegörelse och materiella förluster. Andra talar om ett personligt ansvarstagande för det egna bostadsområdet:

> Jag ville vara kvar för att det brinner i mitt område. Det är väl en arbetsskada som ideellt aktiv i området. Jag kan inte bara stänga den dörren och gå in i min perfekta värld när det brinner utanför mitt fönster. När jag vet att mina grannar, mina vänner, mina systrar och mina bröder är ute och möjligtvis får stryk i detta nu. Det är klart jag är där. [6]

Det färska minnet av den 69-årige man som sköts ihjäl av polisen vid ett ingripande 13 maj anges också som en viktig anledning till att många valde att vara på gatan:

> Det kändes som jag var tvungen att bevittna någonting, eller så var det viktigt att jag bevittnade något som skulle ske. Nu händer det någonting och det är viktigt att jag är vittne för vad som sker för annars kommer inte sanningen komma fram. Hade inte vittnen varit där veckan innan när polisen ingrep, så hade polisens uttalande om vad som hade skett… Dom hade sagt att dom

> skjutit en man i självförsvar ungefär, som attackerade polisen med en machete och skjutit honom så att han avled i ambulansen på väg till sjukhuset. Och det visade sig sen vara falskt. [7]

Intervjupersonens uttalande är ett av flera som vittnar om en spridd misstro mot polisens agerande.[8] Bilbränderna och stenkastningen ses som en del i en pågående våldsspiral där i synnerhet polisen har en stor del av ansvaret. Husbybornas närvaro på plats för att bevittna vad som hände kan mot denna bakgrund förstås som ett sätt att värna om en ordning som, paradoxalt nog, ses som hotad just av statens ordningsmakt.

FEM TEMAN

Vilka problembilder träder fram i intervjuerna? Vi har identifierat fem återkommande teman:

1. *Ett demokratiskt underskott*. I Husby har de boende aktivt försökt påverka områdets utveckling. Samtidigt upplever de att de ständigt körs över av såväl politikerna i Stadshuset som av andra beslutsfattare och att dessa leder utvecklingen i motsatt riktning.

2. *Plats, gemenskap och motstånd.* En stark känsla av gemenskap har skapats genom nedläggningar, privatiseringar och flytt av offentlig verksamhet samt genom upplevelsen av att vara tvungen att lita till egna lösningar. Uppfattningen om Husby som en gemensam plats går hand i hand med erfarenheter av diskriminering, rasism och utestängning från det omgivande samhället.

3. *Polisens roll*. De många och vardagliga identitetskontrollerna i kombination med polisens ovilja att kommunicera under oroligheterna, ses som uttryck för vardagsrasism och ett bristfälligt bemötande från det etablerade samhället.

4. *Tillhörighet och berättigande.* Intervjupersonerna har bestämda föreställningar om vad de har rätt till i

samhället – föreställningar som de delar med andra boende i Husby liksom med de flesta andra invånare i Sverige. Men de upplever att förväntningarna i allt mindre utsträckning infrias och har stor förståelse för ”ungdomarnas” protester, särskilt under de två inledande nätterna.

5. *Våldet och mediabilden.* Det finns en frustration över hur närvarande journalister reagerade när oroligheterna pågick och hur politiker uttalade sig. Man upplever att ingen bekymrar sig om Husby i vanliga fall, att media förmedlar en överdrivet negativ bild av området och att Husbyborna var tvungna att ta avstånd från ”våldet” för att beredas plats i det offentliga samtalet.

Vi redogör för dessa teman nedan. Det tål att påpekas att bilderna inte är entydiga och att de inte heller kan anses representera alla som bor i Husby. Däremot belyser de erfarenheter, ståndpunkter och förhoppningar som motiverat intervjupersonerna att engagera sig lokalt, inte bara under de aktuella nätterna utan också under en längre period. De intervjuades röster ger viktiga pusselbitar för att förstå både bakgrunden till händelserna och vad människor väntar sig i framtiden.

ETT DEMOKRATISKT UNDERSKOTT

Likt andra platser i norra Järva har Husby ett starkt civilsamhälle.[9] Många medborgare är organiserade i ideella föreningar, intressegrupper, religiösa samfund eller politiska partier. Dessa organisationer arbetar ofta aktivt med att försöka påverka lokalpolitiskt beslutsfattande. Svårigheterna att påverka sin egen vardag och närsamhälle tycks dock ha skapat en stark uppgivenhet hos många av de engagerade Husbybor som vi intervjuat.

> Det är inte vi som bestämmer, så är det, så har det alltid varit. Demokratin tillåter oss att stoppa in en lapp i en box en gång vart fjärde år, men vi väljer ingenting själva, vi är inte med och bestämmer om någonting, utan det vi gör är att vi röstar om vem som ska få bestämma åt oss. Så det är det vår vackra demokrati är.[10]

Citatet ovan, som kommer från en yngre statsanställd Husbybo, illustrerar en kollektiv erfarenhet av brist på medbestämmande. I vårt intervjumaterial anges en rad exempel på hur beslut tagits över Husbybornas huvuden, trots att de berörda invånarna aktivt använt alla till buds stående demokratiska medel för att försöka

HITTA I DITT HUSBY GRATIS!
Husby Träff. För dig mellan 10-12 år.
Arrangörer: Berättarministeriet, Husby Träff, Husbybadet, Husby Ungdomsgård, Husby Bibliotek, Husby Konst & Hantverksförening/Husby Gård, Rinkeby-Kista SDF
SOLIDA
TUR ATT MAN INTE BOR I GREKLAND!
SYND ATT MAN INTE ÄGER EN BANK!
SOLIDARITETSGALA FÖR DET KRISDRABBADE GREKISKA FOLKET LÖRDAGEN DEN 3 MAJ KLOCKAN 15.00-21.00 PÅ ÅSÖ GYMNASIUM [T-SKANSTULL].
LIPPTRÄDER GÖR MIKAEL WIEHE OCH ALE MÖLLER, ARJA SALLOMMAA, NIKE & RÖDA ORKESTERN, KAYA ÄLANDER, DROR FEILER MED BAND, PETRE STRÖM, JAN HAMMARLUND, MARCELO ARAEVALO, RICHARD TURPIN, TAXIMI, FRIA PROTEINER, STEFAN SUNDSTRÖM, JIMI T SAINT, ZARDOS, MARCELO CORTES OCH BEATRIZ PIÑEDA, TOUCH OF BLUES, JENNY WRANGBORG, ORFEAS-KÖREN.
KONFERENCIERER ÄR ALEXANDRA PASCALIDOU OCH TOMAS BOLME.
TAL AV KAJSA EKIS EKMAN OCH VASO KANDILA.
FÖRSÄLJNING AV BÖCKER, KONSTVERK OCH T-TRÖJOR [MED ROBERT NYBERG MOTIV]. SERVERING AV ENKLARE GREKISK MAT, ÖL OCH VIN.
BILJETTER, SOM KOSTAR ENBART 100 KRONOR, KAN DU KÖPA PÅ KAFE 44 [TJÄRHOVSGATAN 46] BENGANS SKIVBUTIK [DROTTNINGGATAN 20] OCH BENGANS SKIVBUTIK [ÖSTGÖTAGATAN 53] ELLER VIA WWW.NATVERKSFORGREKLAND.SE. BILJETTKASSAN PÅ ÅSÖ GYMNASIUM ÄR ÖPPEN FRÅN KLOCKAN 13.00 LÖRDAGEN DEN 3 MAJ.
ETT SÄRSKILT TACK TILL ALLOFTSEN, BENGANS SKIVBUTIK, BOKFÖRLAGET ATLAS, BOKHANDELN INFO, DAGENS ETC, FRIA TIDNINGEN, GALLAGO, KONST OCH FOLK, LEOPARD, LITORAPID, ORDFRONT FÖRLAG OCH PIRATFÖRLAGET SOM BISTÅR OSS PÅ ULIKA SÄTT.
ARRANGÖRER: NÄTVERKET SÖR GREKLAND I SAMARBETE MED ANDRA ORGANISATIONER.
Ojämlikhet skadar allvarligt dig själv, dina barn och landet du bor i
EN SKRIFT OM JÄMLIKHETSANDEN
KERMES
Turkisk Mat och Hantverksmässa
HOŞGELDİNİZ VÄLKOMMEN TILL KERMES
TURKISK MAT OCH HANTVERKSMÄSSA
HUSBY KONST & HANTVERKSFÖRENING
Stockholms stad
www.husbygard.nu
ART CAMP
på Husby Gård
PÅ PÅSKLOVE KONST MED INSPIRA

påverka dessa beslut. Ett återkommande exempel är striderna kring det så kallade Järvalyftet.

Enligt Stockholms stads hemsida definieras Järvalyftet som ”en långsiktig investering för att förbättra levnadsvillkoren i stadsdelarna kring Järvafältet”.[11] Kommunen vill genom detta projekt höja attraktionsnivån för det område där Husby ingår, i syfte att göra ”Järva till ett område dit många vill flytta – och stanna kvar”.[12] För de intervjuade Husbyborna tycks Järvalyftet emellertid skapa närmast motsatta associationer.

> Vi har aldrig begärt renovering, vi har begärt underhåll av husen genom lokala hyresgästföreningen. […] Jag vet inte vem som har suttit och bestämt allt det här. Det syns att det inte är folk som har bott här, som vill bo kvar, som har suttit och bestämt det. [13]

Intervjupersonen ovan har i 30 år varit engagerad kring lokala bostadsfrågor i Husby. Han beskriver de omfattande rivningar och ombyggnationer som gjorts i området – en direkt konsekvens av det så kallade Järvalyftet – som en illa dold strategi för att motivera kraftiga hyreshöjningar. Järvalyftet upplevs därmed som ett sätt för bostadsföretagen att med stöd av

kommunen genomföra en dramatisk förändring av Husbybornas närsamhälle, något som enligt intervjupersonen varken efterfrågats eller uppskattas av de som bor i området.

Järvalyftets genomförande har resulterat i en stark mobilisering av civilsamhället i Husby. Det organisationsöverskridande nätverket *Järvas Framtid* är kanske det tydligaste exemplet på hur många Husbybor organiserat sig för att söka påverka sitt närsamhälle. Nätverket lyckades stoppa de renoveringar till nyproduktionspriser som planerades under Järvalyftet. Men fortfarande är de höga hyreshöjningarna och bostädernas tillstånd ett problem för många Husbybor.

> Du betalar alltså en högre hyra för en lägenhet som redan är hälsofarlig. Det är mögel, det är kackerlackor i. Det är inte okej. Men man gör alltså stambyten och så vidare, vilket är bra. Men ökningen av hyran är permanent. [14]

Ett annat exempel på upplevelsen av bristande demokrati är flytten av medborgarhuset Husby Träff. Denna plats skapades med stort deltagande av många i Husby, och fungerade som en viktig träffpunkt för de boende i området. Flera intervjupersoner uppger att beslutet att flytta Husby träff till mindre lokaler togs utan förvarning eller dialog med Husbyborna.[15] Detta

föranledde att nätverket *Husby kräver respekt* bildades för att bekämpa flytten. När det kommunala beslutet inte ändrades inleddes en två veckor lång ockupation av lokalerna. Trots denna politiska handling, enligt deltagarna en demokratisk strid för ökat självbestämmande, flyttades Husby Träff ändå in i nya lokaler, både dyrare och mindre än förr.[16] Den händelsen ses inte som isolerad. I nedanstående citat skildras omlokaliseringen av Husby Träff som ännu ett exempel på bristande inflytande över det egna närsamhället:

> [Ytterstadsborgarrådet] Joakim Larson sa 'om ni avbryter ockupationen så ska vi förhandla med er'. Och den förhandlingen var så här; 'ja men nu har vi bestämt att ni ska flytta'. Kontaktcenter skulle flytta in, för att skapa 40 nya jobb. Men det är ju ingen som bor här som jobbar där, dom kom från stan. Så det var inte riktigt rumsrent. Vårdcentralen var ju en sak också, när dom stängde den. Då samlade vi in 2600 namn för att ha vårdcentralen kvar. Den flyttade dom i alla fall till Akalla. […] Det är mycket lögner i hela spelet. Man nonchalerar människor alltså. Och jag tror att det är det som straffar sig i långa loppet.[17]

Vid sidan av de exempel som lyfts här har intervjupersonerna liknande erfarenheter från andra politiska beslut, exempelvis förslaget om att avveckla trafikseparingen, nedmonteringen av biblioteket, nedläggningen av gymmet SB-hallen samt privatiseringen av Husbybadet.[18]

Händelseutvecklingen efter att den 69-årige mannen sköts till döds av polisen ses som ytterligare ett uttryck för det bristande gehör som många Husbybor upplever från myndigheternas sida.

> Vi anordnade en fredlig demonstration där vi höll en tyst minut och bad om en oberoende utredning, en ursäkt till hans familj. Och det var en väldigt fin, hederlig demonstration mot polisvåld. Och då, visst fick den viss uppmärksamhet, media var där. Vi står här på Kista torg där vi håller en demonstration mot polisvåld. Punkt. Bortglömt. Samma vecka, några dagar senare, sätts flera bilar brand. [19]

Informanten ovan ser en koppling mellan den tystnad som möter en fredlig demonstration och bilbränderna i Husby. Myndigheternas agerande efter dödskjutningen kom på så sätt att bekräfta omöjligheten av en dialog utifrån traditionella demokratiska kanaler. Dessa samlade erfarenheter tycks ligga till grund för den

utbredda uppfattningen att beslut ständigt tas över invånarnas huvuden och att det lokala samhällsengagemanget saknar gehör hos makthavare. Bristen på medbestämmande tycks därmed ha skapat en frustration över trubbigheten i de demokratiska verktyg som finns att tillgå. Det är utifrån dessa kollektiva erfarenheter som många samhällsengagerade Husbybor läser de dramatiska majdagarnas händelser.

HUSBY
HUSBY
metro
ÅTERVINN
DIN METRO

PLATS, GEMENSKAP OCH MOTSTÅND

> Och då sa vi att 'dom har ingen rätt att flytta på oss, vi har inte gjort någonting, det här är vårt hem, vi ska inte gå någonstans. Varför ska vi flytta på oss? Det är dom som inte ska vara här'. [20]

Under händelserna utspelades en kamp om platsen. Detta gällde inte minst ungdomar som kastade stenar och kunde ligga i bakhåll för polisen utan att riskera åka fast.[21] Men mellan poliser och stenkastare fanns en grupp Husbybor som vägrade att ge upp vad de upplevde som sin rätt att vara på gatan, i sitt bostadsområde. Informanten ovan återger en dialog mellan poliser som ville få folk från gatan och de Husbybor som ville vara kvar. Citatet illustrerar också hur olika uppfattningar om hemmet krockade i mötet mellan polisen och Husbyborna. Att hålla sig kvar på gatan innebär att göra anspråk på ett hem som också omfattar en plats i det offentliga rummet och att markera en skillnad mellan tillhöriga Husbybor och främmande poliser.

Den gemenskap som kommer till uttryck under händelserna manifesteras på olika sätt. Många vittnar om

TVÄTTA
5
SKJORTOR
99KR

vuxna som bildar en vägg mellan polisen och ungdomarna för att förhindra konfrontationer.[22] Andra berättar om Husbybornas gemensamma ansträngningar för att få stopp på bilbränderna och stenkastningar.

> Folk reagerade när dom började vandalisera skolor. Dom hade redan gjort vad dom ville göra... Sedan var det äldre grabbar som dom ser upp till som fick dom att sluta. [Tjejnätverket] *Street gäris* var också där. [23]

> Dag fyra, då blandade vi in oss, ungdomar, andra ungdomar då, vi äldre. Blandade in oss och stoppade hela det här. Det blev lugnt och polisen var här omkring och så. Dag fem gjorde vi grillning för dom här ungdomarna. För att det inte är deras fel att dom håller på så. Det är uppifrån... Dom här grabbarna behöver en eloge för att lägga av. Därifrån blev allt lugnt. Och då tog dom äran till sig och så. 'Vi stoppade'. Lugna gatan sa att dom stoppade. Moderaterna sa 'vi har gjort en bra insats här ute i förorten'. Polisen sa plötsligt att dom hade gjort en bra insats i förorten och att dom hade stoppat våldet och så. Men det var inte så. Det var vi ungdomar. [24]

Gemenskapens betydelse framställs av intervjupersonerna som en viktig del i den så kallade ”Husbyandan”.

> Vi är folk som är uppväxta härifrån och vi backar varandra. Det går inte att lita på samhället, för vi vet ju hur det funkar, så vi får göra det själva. Behövs det sådant, vi har sådant. Behövs det sådant, vi har sådant. Behövs det prata, vi har det också. Vi löser det själva. [25]

Citaten illustrerar hur gemenskapen i Husby formas i relation till ett omgivande samhälle som inte förmår möta medborgarnas behov. Genom att kontrastera samhällets opålitlighet med Husbybornas förmåga att lösa sina problem och att klara sig själva synliggörs det djupa avstånd som uppstår mellan medborgarnas förväntningar på samhällets institutioner och dessa institutioners (o)förmåga att hantera dessa förväntningar.

> Detta har dom svikit, dom vuxna, och det spelar ingen roll vad det var för politiker. Det var allihop som hjälptes åt och svek. ’Ni har mest fritidsarbetare’ fick jag till svar en gång. ’Ni har mest fritidsgårdar i stan här ute’, på Järvafältet då. Men vi hade ju också mest ungdomar. [26]

> Dom bestämmer om våra hyror ska höjas. Dom väljer att ta bort vårdcentralen. Dom ville ta bort apoteket. Dom väljer att stänga ner skolor, och nu efter allt frågar man: 'Hur kan man förebygga det här?' Jo, genom att inte ta bort allt ni precis tog bort. Mycket starkt, mycket enkelt, det är så det funkar. [27]

Avveckling av offentlig verksamhet, brist på gemensamma platser, en skola med undermåliga resurser och avsaknad av en politik som kan skapa arbeten har därmed en central plats i berättelser som ger en bakgrund till händelserna. Husby är inte ensamt om att ha drabbats av nedskärningar. Men som framgår av citaten ovan (se också tabell 1-6 i bilaga 2) är behoven större än i grannförorten Kista eller i stadshuspolitikernas Kungsholmen, inte minst för att det finns så många ungdomar som behöver extra stöd.

Frustrationen över politikernas likgiltighet inför behoven på orten är stor, inte minst för att det uppfattas som ett uttryck för ett mer eller mindre öppet förakt mot människor i Husby och i andra förorter: "Du vet, dom tänker: 'Dom förstår sig inte på det här samhället så då kan vi göra vad fan vi vill!'." [28]

Husby görs på så sätt till en stigmatiserad plats där det upplevs råda andra regler än i det omgivande samhället.

Särställningen i förhållande till andra stadsdelar i Stockholm handlar inte bara om nedskärningar, social utsatthet och polisövervakning. Intervjupersonerna berättar också om en strukturell rasism som gör att till exempel hudfärg och utseende har en avgörande betydelse för hur man blir bemött som medborgare:

> Det finns medborgare och det finns medborgare och tydligen är jag andra gradens medborgare, kvasi-medborgaren. Jag började förstå vem jag är. Jag kommer aldrig bli vit på något sätt och det finns ingen anledning för mig att sträva efter det. [29]

> Man känner den här orättvisa behandlingen. Alltså, att polisen behandlar dig annorlunda bara för att du ser ut som du gör. […] Man ser på filmer, man ser alltid att det är oftast svarta som är kriminella och du vet sådär. Att dom fyller någon typ av stereotyp. Men bara för att jag är svart så ska jag då vara kriminell bara för att många andra är det liksom. [30]

Bortom den gemenskap som många beskriver i Husby finns det en omgivning som utestänger och marginaliserar. Berättelserna förmedlar bilden av ett

gemensamt ”vi” som saknar tillgång till rättigheter som tillfaller vanliga medborgare:

> Folk är frustrerade för att dom inte får en fot in i samhället. Folk är frustrerade för att dom inte kan försörja sin familj. Folk är frustrerade för att dom inte känner sig sedda. Folk är frustrerade för att dom känner att dom inte får en ärlig chans. Det är många sådana grejer. Frustration och du vet en människa som inte känner sig behövd någonstans, det blir jobbigt för den människan. Det finns säkert forskning om det också. [31]

Under dessa omständigheter har organiseringen upplevts som en fråga om överlevnad för många av de boende i Husby. De olika grupper som har befolkat förorten kämpade först för att få välfärdens institutioner till Husby och sen för att behålla dem. Inför varje neddragning och försämring har de mobiliserats i nya och gamla organisationer:

> Så att det har hela tiden varit sådana här saker som har fört samman folk från olika organisationer. Det har varit lätt att bygga allianser mot olika försämringar. [32]

Den sociala gemenskapen kan därför relateras till en hög organisationsgrad och till en mobilisering mot nedrustningar och andra försämringar. Husby symboliserar därför inte bara en stigmatiserad plats utan också en gemensam angelägenhet som måste försvaras från externa (oftast statliga) ingripanden.

Intervjupersonernas berättelser binder samman gemenskapen i orten med erfarenheter av exkludering, övervakning och rasism. Den gemenskap som beskrivs är därför starkt kopplad till det övriga samhällets slutenhet och till politikers likgiltighet inför Husbyinvånarnas behov och förväntningar. Kampen om platsen blir på så sätt en reaktion mot erfarenheter av utestängning från samhällets sida där frånvaron av välfärdsinstitutioner har följts av ökad polisiär kontroll.

POLISENS ROLL MELLAN KONTROLL OCH ICKE-KOMMUNIKATION

Polisens agerande under händelserna väcker stor kritik bland de intervjuade. Många vittnar om batongslag, knuffar och andra våldsamheter riktade till människor som fanns på plats.

> Särskilt efter första natten kom lite indikationer på att polisen använde övervåld. Det vill säga dom slog till och med några ungdomsvärdar. Dom gapade… ganska fula ord. Och då gjorde det att man blev ännu mer irriterad. Och då kunde det lätt hänga på många många fler, inte bara den här lilla kärnan.[33]

En intervjuperson uttrycker dock förståelse för polisens agerande och menar att föräldrarna borde ha tagit ett större ansvar för sina ungdomar:

> Här sitter dom och säger 'polisbrutalitet'. Men vad är det här då? Jag blir jättearg. För jag säger såhär, jag har tre barn. Om jag visste att mina barn var ute när det händer sådant här, då hade jag gått ut och hämtat upp mina barn. Det spelar ingen roll om jag så hade fått ta tag i dem i armen och släpat hem dom. Då hade jag gjort det.[34]

Intervjupersonen ovan menar att ungdomar ”får skylla sig själva” om polisen tar dem. Polisen gjorde bara sitt jobb i ett utsatt läge. När situationen hade lugnat sig bestämde hon sig för att gå med fikabröd till brandmännen och polisen som tack för deras insatser. [35]

Även om det finns de som uttrycker en viss förståelse för att polisen kände sig pressade finns det också många vittnesmål om våld och trakasserier mot vanliga människor som befann sig på gatan. I synnerhet under de två första nätterna förekom enligt de intervjuade också omfattande verbala trakasserier med rasistiska inslag från polisens sida.

> Dom har kallat folk för neger, apor, svartskallar, allt! [36]

> Jag hörde ’apa’ – ’förstår du inte svenska, din apa’ – bland annat till min bror. Han hade på sig en *hoody* där det står medborgarvärd och jag kan ju tänka mig då att de inte ser att det är en liten logga på bröstet. [37]

För en del intervjupersoner var detta ingen överraskning. Det finns en återkommande berättelse i intervjuerna att det under lång tid pågått olika former av trakasserier, såväl verbala sådana som direkta ingripanden. Det framkommer frustration över att

framför allt yngre män ofta konfronteras av polisen för att de ska legitimera sig, tala om vad de håller på med och uppge var de bor. De stoppas och visiteras utan synbar anledning.

> Polisen stoppar dig varje dag, varje dag för att du kör en viss slags bil, varje dag för att man går i en grupp på fem-sex personer och bara snackar […] Dom ställer dig mot väggen i centrum. Mitt i centrum när dina föräldrar går förbi du vet, sådana här saker och det är sådana saker man är trött på tror jag. [38]

Sådana identitetskontroller och visiteringar görs av såväl uniformerade poliser som civilklädda och upplevs som kränkande. Att kontrollerna i flera fall skett fullt synligt för grannar och föräldrar upplevs som extra kränkande. Men poliskontrollerna symboliserar också rasism. Flera vittnar om att det handlar om utseende. De menar att ser man ut på ett visst sätt ökar risken för att bli stoppad och kontrollerad.

> Man säger att det är spontana val eller att det är stickprov. Hur kommer det sig att stickprovet alltid är en arabisk muslim? Till exempel. Och många tar det till sig, speciellt männen, som killar från förorten med

> utländsk bakgrund eller mörkt utseende, så är du mer utsatt i myndigheternas ögon än vad du är som kvinna. [39]

De vardagliga trakasserierna har i de intervjuades ögon nästintill normaliserats, blivit till vad man förväntar sig i mötet med polisen. Detta gäller särskilt unga killar. En intervjuad menar att ”alla har dåliga erfarenheter av polisen, har blivit stoppade, slagna eller trakasserade på olika sätt”.[40] En annan intervjuperson tvivlar på vår förmåga att förstå hur polisen upplevs – ”för har man inte upplevt grisarna då vet man inte”.[41] Detta låg som en fond av förväntningar när maskerad kravallpolis i maj 2013 anlände med sköldar och hundar till Husby.

> Dom gjorde exakt det man förväntar sig, fast mer också. Dom sprang på kärringar med hundar. Folk blev bitna av hundarna, folk blev nedtrampade av själva snutarna när de försökte springa därifrån. Och det är ju människor som bor här. [42]

> Dom säger att polisen kom hit och kallade oss för negrer, apjävlar, blattehora. Jag bara ’Gubben, det är inte någonting nytt, dom har gjort det hela tiden. Det här är ingenting som hände förra veckan eller någonting. Det här har pågått sedan dina föräldrar invandrade till det här landet.’ [43]

Långtifrån alla har dock normaliserat trakasserierna. Många av de boende uttrycker oförstående och chock. En kvinna boende i Husby säger exempelvis:

> Jag blev jättechockerad. Jag hade aldrig förväntat mig att polisen bara kunde ge sig på människor på det sättet helt utan anledning. Kunde tänka mig att det hände i någon liten… men inte i Sverige. [44]

Flera av de intervjupersoner som chockerades över polisens framfart försökte ta kontakt med polispersonal på platsen. I deras berättelse är polisens ovilja till kommunikation ett återkommande tema. De som försökte få till stånd en dialog möttes av en tystnad som upplevdes både provocerande och frustrerande.

> Jag försökte prata med polisen. Många gånger. När jag kom, till exempel, innan jag såg allt det här så såg jag några poliser som stod vid kravallstaketet. 'Ursäkta, vad är det som har hänt?' Inget svar. 'Ursäkta, har det hänt nånting? Jag vill gå förbi.' Liksom så. Inget svar. Dom totalt ignorerade mig. [45]

I detta fall var syftet med kontaktförsöken att få reda på vad som hände. I andra fall handlade det om en vilja att lugna ner stämningen eller bara om att få igång en dialog.

Tystnaden mötte även de medborgarvärdar som var anställda av stadsdelen.

> Oviljan att kommunicera, inleda dialog, gällde även personer som var ute dessa nätter i egenskap av medborgarvärdar. Vissa av dem drabbades till och med av direkt fysiska markeringar av icke-kommunikation, till exempel blev dom bortputtade när dom försökte kommunicera med polisen. Att polisen visade en så tydligt aggressiv ovilja till samtal skapade starka obehagskänslor och till och med rädsla. Jag vågade inte prata. Jag har aldrig varit med i en sådan situation tidigare i hela mitt liv. [46]

Det faktum att flera poliser var maskerade sågs också som ett uttryck för en ovilja att kommunicera, ett tydligt tecken på att vilja hålla kommunikativ distans. Givetvis var frågor kring deras maskering inte heller något polisen ville svara på.

> Polisen var maskerad. Så fick dom frågan, varför är ni maskerade? Är det inte maskeringsförbud i Sverige... 'Säg till dom där andra ungdomarna som har maskerat sig då'. Men jag ser inte dom just nu, jag frågar dig som polis. [47]

Fram träder bilden av en polismakt som inte i något skede av händelserna velat få kontakt eller förklara sitt agerande. Något gränsöverskridande från deras sida för att få till en dialog har inte uppfattats. Att så inte skett i mer laddade och hotfulla situationer är inte särskilt märkligt. Men det fanns under dessa dagar och nätter ett flertal tillfällen då situationen var mindre spänd och möjlighet fanns att svara på kommunikationsförsöken. I och med detta ointresse signalerade polisen starkt att det fanns en gräns som den inte önskade passera utan tvärtom med alla tillgängliga medel försvara.

Husby gård

MEDBORGARSKAP, BERÄTTIGANDE OCH RÄTTVISA

Intervjupersonerna har bestämda föreställningar om vad de *har rätt till* i samhället – föreställningar som de delar med andra boende i Husby. De har också en ackumulerad frustration över upplevda orättvisor vilket ses som en viktig anledning till oroligheterna.

> Folk har fått äta bajs ganska länge liksom, här ute. Till slut så har man munnen full med bajs. Sedan spottar man ut det på något. Dålig metafor, men du förstår.[48]

Den frustration som många talar om handlar inte enbart om fattigdom och arbetslöshet. Det handlar främst om att förvägras rättigheter som är självklara för alla andra i Sverige. Det betyder i det här sammanhanget att man anser sig ha rätt till arbete och boende, tillgång till offentlig service, konsumtion utöver livets nödtorft och framför allt att behandlas med samma respekt som andra medborgare.

Intervjupersonerna ser sig själva som en del av Sverige. Samtidigt vittnar berättelserna om att denna tillhörighet ständigt ifrågasätts i mötet med poliser, myndigheter och media. En ung kvinna funderar över varför det blev integrationsministern Erik Ullenhag som först fick uttala sig om Husby: ”Man ber om uttalanden från

Keep dreaming husby

integrationsministern. Som att det är ett integrationsproblem…[49]

Att förorternas invånare uppfattas som ”etniska andra” och därmed som främlingar i det svenska samhället är ett återkommande tema i många av berättelserna. En man som jobbar som ungdomsvärd berättar att ”[vi] inte fick vara svenskar under hela upploppet”. Intervjuaren frågar ”hur menar du att ni inte fick vara svenskar under upploppen?” och han utvecklar då resonemanget med hänvisning till hur händelserna hade framställts i ett debattprogram på TV.

> Jag tycker det var väldigt ansvarslöst. Vi är inte här för att peka, jo jag pekar faktiskt finger kan jag säga. Problemet när man kommer till ett nytt land är att man ibland blir så tacksam för att man har fått komma in. Det gäller även mina föräldrar. Men det här är bara en gräns. Jag menar, vi kommer in och jobbar, vi kommer in och går i skolan, vi bidrar med… Jag jobbar med ungdomar vid sidan av, jag ska studera nu. Vi vill främja landet lika mycket.[50]

Här finns ett tydligt avståndstagande från föräldragenerationens tacksamhetsskuld. Intervjupersonen hävdar sin rätt att inte betraktas som ”invandrare” utan som en vanlig medborgare.

Merparten av intervjupersonerna lever under knappa omständigheter men har för tillfället jobb eller studerar. Andra är pensionerade. De är frustrerade över tillståndet i Husby. ”Frustration” är också det enskilt vanligast förekommande ordet i försöken att förklara bilbränder och stenkastning. ”Ungdomarna”, eller den grupp som deltog mera aktivt, beskrivs genomgående som frustrerade. I ett försök att förklara detta säger en man anställd av stadsdelen:

> Man lever 2013 i Sverige och ska vara en del utav samhället. Och det är snack om att man byter ord från ’invandrarområden’ till ’mångkulturella’. Man byter ord från ’segregation’ till ’utanförskap’. Det ska vara fina ord här och där men man är fortfarande inte en del utav landet liksom. Man är fortfarande den glömda förorten. [51]

Frustrationen är kopplad till bestämda uppfattningar om berättigande och till ett medborgarskap som ifrågasätts och villkoras utifrån föreställningar om nationalitet, kultur, invandrarbakgrund. Bilden av förorten är, trots många och sofistikerade namnbyten, präglad av närvaron av människor som uppfattas som ”etniskt” avvikande. Det är också denna bestämning som gör att förorten

och dess invånare inte ses som en del av det svenska samhället.

Föreställningar om berättigande är också kopplade till vad som anses som legitimt att göra. Vilken legitimitet har en ordning som upplevs som diskriminerande, orättvis och våldsam? Ingen av de intervjuade anser att det i vanliga fall är rätt att kasta sten på polisen, bränna bilar eller på andra sätt bryta mot lagen. Trots detta möttes oroligheterna inledningsvis av en blandning av förståelse, fördömanden och rättfärdigande.

> Jag förstår varför dom gjorde uppploppen. Man ska inte sympatisera med alla skadegörelser dom gjorde, folks bilar som brann och du vet sådana här grejer. Det står jag inte bakom heller, men man ska förstå varför dom gör uppploppen. [52]

Intervjupersonens ställningstagande visar på den kluvenhet som många känner – ”man ska inte sympatisera med alla skadegörelser”. Han tycker egentligen att det är fel – bara för att i nästa mening återkomma till hur viktigt det är att förstå anledningarna. Intervjupersonen vill göra en skillnad mellan att förstå och att rättfärdiga, något som återkommer även i andra berättelser. Medan somliga

intervjupersoner uttrycker ett tydligt avståndstagande menar andra att våldsamheterna var oundvikliga.

> Men dom har försökt ockupera, dom har försökt demonstrera. Dom har försökt med alla möjliga medel, liksom, vara aktiva, dom har suttit på politikermöten. Dom har gjort det ena, dom har gjort det andra. Jag menar, till slut, om våld är den enda utvägen, då får det bli våld. [53]

I berättelserna framkommer att intervjupersonerna vid flera tillfällen upplevde sig överkörda av både poliser och stenkastande ungdomar. Även på ett moraliskt plan upplevde många att de stod inför ett dilemma, nämligen huruvida det var rätt eller fel att utöva våld mot polisstyrkorna på plats.

I intervjumaterialet skymtar också en ständigt pågående förhandling om hur mycket våld som behövs för att markera ett missnöje. Intervjupersonerna pratar om sig själva som medlare mellan två positioner. De talar dels om ”ungdomarna” som bränner bilar eller och kastar sten, dels om ”föräldrarna” som är oroliga för sin egen och sina barns säkerhet och tycker att våldet är fel. Dessa positioner är dock flytande. Särskilt i början ska en del föräldrar ha sympatiserat med bilbränder och stenkastning mot polis.

> Det fortsatte med bränder. Många föräldrar tyckte att det här var okej. 'Det är bra. Ge dom! Dom förtjänar det här!' För första natten, när polisen var här, då bussade dom hundarna på civila människor. [54]

Kategorin "ungdomar" är också flytande. Oftast symboliserar ungdomarna hopplöshet, frustration och missriktad ilska. Men när det gäller att förstå de bakomliggande anledningarna agerar ungdomarna ställföreträdande för alla Husbybor. Och även om ingen av intervjupersonerna säger sig ha kastat sten, var det ibland nära:

> Jag såg min kompis kasta stenar första natten. Jag förstår henne. Man vill bara göra det. Jag tänkte många gånger, att jag ska… Jag var så nära själv. Sen tänkte jag att jag inte ska sänka mig till deras [polisens] nivå. Alla kände samma ilska, samma frustration. [55]

Medan förståelsen finns där hela tiden, är legitimiteten begränsad i tid och rum. Det finns givna ramar för vad som är okej och inte okej, men det förefaller som om dessa ramar tillfälligt sattes ur spel efter dödsskjutningen. Gränserna för vad som är okej – bilbränder, stenkastning och andra överträdelser – blev föremål för en förhandling som tycks ha varat alla fyra

dygnen. Det finns också en glidande skala mellan förståelse och legitimitet. Det märks kanske som allra tydligast i att den tysta acceptansen eller utbredda förståelsen under de inledande dygnen slår om till ett avståndstagande från vidare våldsamheter under det tredje dygnet. Denna skiftning – då de tillfälligt ruckade gränserna leder till en ny konsensus om att nu räcker det – märks tydligt i intervjumaterialet.

> Det var så här: 'Okej, budskapet har kommit fram. Ni är missnöjda med polisens agerande, med polisen och alla andra. Ni har sagt vad ni vill säga, nu är det slut.' Så någon gång tredje, fjärde natten när det var liksom… Det var några timmar där när ingen visste om det skulle fortsätta eller inte. Vi försökte gå runt och höra och se om det skulle bli någon fortsättning eller inte. Det var en och annan bränd bil hit och dit, men då hörde vi också, lite informellt, att några av dom som var med från början i uppploppet ville också att det skulle sluta. [56]

Flera intervjupersoner upplever att de under det tredje dygnet fick gehör för sina argument mot att bränna bilar och kasta sten på polisen. Den utbredda förståelse som bilbränderna och stenkastningarna mötte under de inledande två dygnen upphörde. Oroligheterna skulle

säkert ha tagit slut ändå. Men också legitimiteten var flyktig.

VÅLDET OCH MEDIABILDEN

”Våldet” och ”mediabilden” är två aspekter av Husbyhändelserna som nästan alla intervjudeltagare förhåller sig till. Det är svårt att undgå att göra det med tanke på de massiva reaktioner som våldsamheterna framkallade från journalisters och politikers sida, parallellt med händelseförloppet på gatan. För de boende tycktes dessa reaktioner kristalliseras runt stenkastarnas våld och en mediabild som upplevdes stigmatisera Husby och dess invånare. Som vi ska se i nästa avsnitt var mediabilden av Husby dock snarare komplex än ensidigt negativ. Dessutom skedde våldshandlingar i stor omfattning också mot Husbybor och andra som befann sig ute på gatorna. I det offentliga samtalet osynliggjordes emellertid detta våld medan skadegörelsen och våldet mot polisen framhävdes.

Några intervjupersoner beskriver själva minnet av händelserna i termer av ”krigsscener”.[57] Kopplingen till sådana situationer speglar dramatiken, men ifrågasätts av andra intervjupersoner som menar att media använder krigsmetaforiken för att skapa sensation.

> Det kom journalister från hela världen till Husby. Dom var från Al Jazeera, CNN, från Ryssland, England, från hela världen och var i Husby och rapporterade som om

> det var ett krig. Och så var det inte! Det var inget krig. Man överdrev jättemycket. Och sen så, och då börjar alla de här åsikterna att träda fram. [58]

Kritiken mot medias fokusering på bilbränder och skadegörelse bygger på att den bidrar till stigmatiseringen av Husby och till att den osynliggör de problem som drabbar orten. En ung kvinna som fanns på plats under händelserna undrar om media ger materiella förluster större betydelse än mänskligt lidande:

> Sök på *Husby riots*, du får bilder på bilar som bränns. Som att bilen är offret, som att det är bilen som det är synd om. Bilen brinner, den kommer sluta fungera sen, men problemen är kvar. Dom som brinner konstant, dagligen, dom lever kvar. Ingen fotar deras sinnen. [59]

Många Husbybor har svårt att känna igen sig i den mediala bilden, och upplever det som frustrerande att de inte kan göra något åt den.

> Husby är ett fint ställe, jag lovar. Det är fint. Speciellt på sommaren. Det är färgglada hus, fin natur, det finns allt möjligt, det är fint.

> Och du vet, det målades upp som ett ghetto […] och det var tack vare media. [60]

Mot denna bakgrund uppfattar en del intervjupersoner kravet från journalister och politiker på att ”ta avstånd från våldet” som både omotiverat och orättvist. Detta gäller särskilt organisationen Megafonens representanter som vid upprepade tillfällen avkrävdes ett avståndstagande från våldet:

> Att försvara dig för någonting som du inte har gjort, för någonting som du inte naturligt gör, för att du har blivit anklagad för det... Vi hade kunnat gå ut, det första vi sagt var: ’Hej vi är en organisation som finns här och det vill vi börja med att säga är att det inte var vi som kastade sten på polisen eller brände bilar.’ Det är som att jag skulle behöva säga: ’Hej! Jag heter XX, jag är svartskalle men det betyder inte att jag kastar sten.’ Så varför ska jag behöva säga så? [61]

Intervjupersonen ovan berättar hur kravet på avståndstagande påverkade talandets villkor i Husby. De som inte villkorslöst fördömde bildbränderna och stenkastningen blev stämplade som en del av problemet. Farhågor om att grupper som förespråkar våld som protestmedel skulle få tolkningsföreträde påverkade

också hur samtalet fördes och av vem. Ett reservationslöst fördömande av våldet blev en förutsättning för att få delta i det offentliga samtalet.

I motsats till denna inställning visar de intervjuades berättelser en vilja att söka efter förklaringar som inte stannar vid fördömanden och avståndstagande. ”Bilbränderna är ett symptom på någonting” sa en av intervjupersonerna, en äldre pensionär. [62] Han ser en koppling mellan situationen i orten under de senaste åren och bilbränderna i maj. ”Man gör inte så här mot en befolkning, och jag tror att det straffar sig i långa loppet, och på något sätt har det straffat sig” [63].

BERÄTTELSER I TIDNINGAR OCH RIKSDAG

Bland de nio poliserna i polisbussen råder en kompakt tystnad. På radion skriker kollegorna. Det är kaos. En stund senare kör de in i Husby centrum. Närmare 300 personer trängs på gångbroar och parkeringsdäck. Bilar står i brand. Plötsligt exploderar en bil med en smäll, så kraftig att tryckvågen slår mot kroppen. Smällen gör stämningen hotfullare. Stenarna flyger nu. […] Anders skriker till gruppen att de måste retirera, men inser att det inte finns någon väg ut. […] Han ser kollegernas blickar. Rädslan.

(*Svenska Dagbladet* 26 maj 2013)

Hamid, 56 var då ute tillsammans med sin 52- åriga fru och deras två barn, 12 och 17 år gamla. De skulle då gå över en bro för att ta sig hem till sin lägenhet.
- Polisen blockerade bron framför vårt hus och jag frågade om min familj fick gå över så vi kunde ta oss hem. Då bara skrek de att vi

> skulle gå åt andra hållet och då slog de mig i ryggen med en batong så jag ramlade på marken framför stentrappan. De slog min fru bak i ryggen också för att hon skulle gå vidare, säger han. - Det var hemskt. Folk skrek, barn grät och polisen kom emot oss med hundar, fortsätter han.
>
> (*Göteborgstidningen* 21 maj 2013)

Till skillnad från de båda citerade personerna har de allra flesta människor format sin uppfattning om vad som hände genom TV, radio, tidningar eller internet. Av den anledningen är det viktigt att känna till vilka berättelser som gavs plats i medierna. En kort sammanställning av hur Husbyhändelserna diskuterats offentligt får därför rama in de upplevelser och erfarenheter som kommer till uttryck i intervjustudien. I vilken mån förekommer Husbybornas egna problembilder i de offentliga versionerna? Hur pratade politiker om det som hände? Vilka orsaker och aktörer lyftes fram?

Vi har studerat tidningarnas nyhetsrapportering och hur händelserna diskuterades i Sveriges riksdag medan oroligheterna pågick. Undersökningsmaterialet omfattar nyhetsrapporteringen i Sveriges fem största dagstidningar (*Expressen* med *Göteborgs-Tidningen* och

Kvällsposten, *Aftonbladet*, *Dagens Nyheter*, *Svenska Dagbladet* och *Göteborgs-Posten*) samt *Mitt i Kista* och *Metro Stockholm* under perioden 20-26 maj 2013. All riksdagsdebatt om händelserna under perioden fram till 31 maj har studerats. Av arbetsekonomiska skäl har vi valt en kort tidsperiod och begränsat studien till några få men centrala fora där de officiella berättelserna om Husbyhändelserna formeras. Det är viktigt att påpeka att undersökningen baseras på ett begränsat urval av källor. Rapporteringen i TV, radio och sociala medier har inte undersökts.

HUSBYHÄNDELSERNA I TIDNINGSNYHETER

Tilldragelserna i Husby beskrevs genomgående som *upplopp* eller *kravaller*.

Några tidningsrubriker:

> **”Förövare och polis kritiseras - Uppploppen i Husby fortsätter”** (*Göteborgsposten* 21 maj)

> **”Fullt kaos - överallt - Tredje natten i rad med upplopp och bränder - Nu sprider sig kravallerna runt om i Stockholm”** (*Aftonbladet* 22 maj)

”Husby är inte första gången - MISSNÖJE OCH TRISTESS ÄR DE VANLIGASTE ORSAKERNA TILL KRAVALLER” (*Expressen* 26 maj)

Massmedierna använde sig av olika källor till det som berättades. Polisen och boende i Husby förekom särskilt ofta. Polisens berättelser fick utgöra ramen för hur händelseutvecklingen framställdes. Enskilda Husbybor fick kommentera händelserna. Bland dem fanns ett flertal som uttryckte kritik mot polisen, både för dödsskjutningen av den 69-årige mannen och för brutalt uppträdande då oroligheterna startade. De stenkastande ungdomarna förekom mer sällan som källor. Av de organisationsföreträdare som kom till tals var flertalet från organisationen *Megafonen* men även företrädare för några andra, såsom *Nätverket Järvas framtid* och *Street gäris*, förekom. Men händelseutvecklingen skildrades i första hand ur polisens perspektiv, det som bildade ramberättelsen.

Bland de förklaringar till händelserna som gavs av tidningarnas skribenter och av dem som de intervjuade gav, återkom vissa speciellt ofta: polisens dödsskjutning av en 69-årig man som en tändande gnista, att ungdomarna uppfattade sig trakasserade av polisen och strukturella problem, framför allt hög ungdomsarbetslöshet. En del förklaringar förekom bara

någon enstaka gång. I någon artikel talades till exempel om bristande föräldrakontroll, i en annan om militanta aktivister som åkte runt och skapade upplopp, Långt ifrån alla nyhetsartiklar försökte emellertid förklara, många skildrade mest ett händelseförlopp. Detta ger en splittrad bild, även om vissa slags förklaringar onekligen förekom oftare än andra. Medan polisens uppträdande och strukturella problem nämndes i många artiklar var det mindre vanligt att lyfta fram kriminalitet och droger. Inte heller frågor om invandring och integration aktualiserades särskilt ofta i tidningarna. I nedanstående figur har vi räknat på förekomsten av olika förklaringstyper. Figuren är baserad på de artiklar som innehåller förklaringsförsök, och visar förklaringstypernas relativa andel.

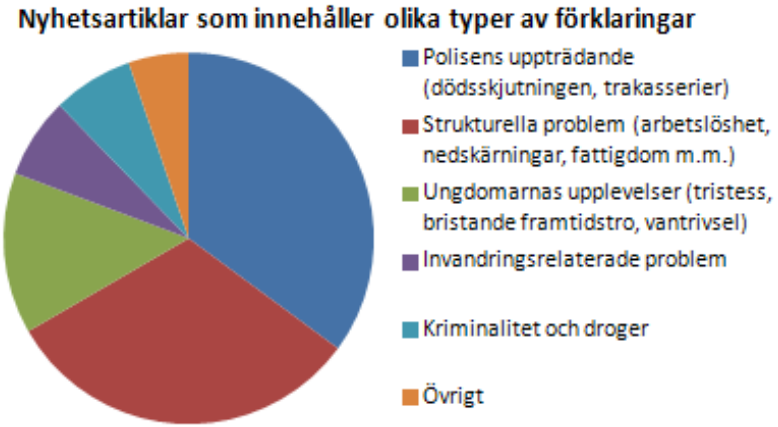

22-26
Europark
0771-401030

HUSBYHÄNDELSERNA I RIKSDAGEN

Benämningarna *upplopp*, *kravaller* och *oroligheter*, liksom *skadegörelse, våld* och *vandalism* förekom även i den riksdagsdebatt som Sverigedemokraterna begärde den 31 maj.

> Jag kan förstå att unga känner en ilska och frustration, men att göra sin röst hörd genom hot, skadegörelse och andra våldsyttringar kan aldrig accepteras. […] Tyvärr ökar inte möjligheterna att få behoven uppfyllda med våld och skadegörelse
>
> (Caroline Szyber, kd, i debatten 31 maj 2013)

Men det vanligaste var att tala om konkreta händelser som att bilar brändes eller att det kastades stenar på poliser:

> Så till bilbränderna och stenkastningen i Husby som har spridit sig runt om i flera stadsdelar i många större städer.
>
> (Jonas Sjöstedt, v, i debatten 31 maj 2013)

Vilka förklaringar förekom bland partiföreträdarna? Alliansspartiernas debattörer var försiktiga med att ge

övergripande förklaringsmodeller. De diskuterade sociala problem av olika slag i förorterna men talade ogärna i termer av samband mellan dem och oroligheterna. Företrädarna för alliansparterna avfärdade förklaringar som kunde tänkas relativisera individers ansvar och skuld, och gjorde klart att de inte accepterade eller ursäktade stenkastning eller anlagda bränder:

> Herr talman! Dagens debatt har hittills handlat om två olika saker. Den första frågan är vad som behöver göras för att lyfta de yttre delarna av våra storstäder där det i dag är alltför få som har ett jobb att gå till, alltför få som har godkända betyg i skolan och där alltför många känner sig utanför det svenska samhället. Den andra frågan är varför det finns personer som sätter eld på bilar, bränner ned skolor och förskolor och kastar sten på poliser och brandmän. Detta är två olika frågor, och svaren är också två olika.
>
> (Johan Linander, c, i debatten 31 maj 2013)

Socialdemokraterna och vänsterpartiet gav relativt tydliga strukturella förklaringar och la en stor del av

skulden på en politik som leder till ökade klyftor i samhället:

> Finns det ett samband mellan ungdomsarbetslöshet, fattigdom, bristande framtidsutsikter, avveckling av fritidsgårdar och ett samhälle som blir alltmer uppdelat? Nyligen kom OECD med en rapport som visar att klassklyftorna i Sverige ökar mest i västvärlden. Ingenstans är ökningen av klasskillnaderna så dramatisk som här. Kan statsministern se något samband mellan ökande klassklyftor och det som nu tyvärr sker i delar av Stockholm?
>
> (Jonas Sjöstedt, v, Statsministerns frågestund, 23 maj 2013)

Sverigedemokraterna skiljde sig från övriga partier genom att förklara händelserna med invandringspolitiken:

> De här problemen utgår i grunden från en ansvarslös invandringspolitik som kompletteras med en helt kravlös integrationspolitik. Det har skapat en ny underklass i Sverige som lever segregerat från det svenska samhället och som

inte identifierar sig med det svenska majoritetssamhället.

(Jimmie Åkesson, sd,
riksdagsdebatten 31 maj 2013)

Även polisen omnämndes flitigt i riksdagsdebatten och beskrevs många gånger som offer för stenkastning eller attacker. Till skillnad från tidningarnas rapportering och i denna undersöknings intervjuer förekom ingen kritik av att polisen skulle varit för våldsam vid ingripandena. Förklaringar till oroligheterna kopplade till polisens uppträdande var vanliga i våra intervjuer och också ofta förekommande i pressens intervjuer, men ingen riksdagspolitiker diskuterade polisens agerande eller dödsskjutningen i Husby som bidragande orsaker.

En viktig distinktion i riksdagsdebatten gjordes mellan andra Husbybor och dem som kastade sten och brände bilar. Distinktionen gjordes tydligast av allianspartierna som skilde mellan *de goda krafterna* och de andra som *inte* var goda, nämligen de som kastade sten och brände bilar. De benämndes ofta med neutrala uttryck som *personer* eller individer. Men några partiföreträdare använde mer känsloladdade negativa benämningar: ”dessa kriminella personer” (c), ”våldsverkare” (fp, m, sd), ”våldsanvändare (m) och ”kriminella ungdomar” (sd).

”Jag tror att skiljelinjen går rakt igenom Husby, mellan den majoritetsbefolkning som vill ha lugn och ro, som vill få stopp på våldsverkarna, som vill ha respekt för egendom och att kunna röra sig fritt i sitt närsamhälle, och det lilla fåtal våldsanvändare som tror på våldet som arbetsmetod.”

(Fredrik Reinfeldt, m, Statsministerns frågestund, 23 maj 2013)

”Förra veckans upplopp upphörde inte tack vare oss i den här kammaren. Det är tack vare de människor som bestämde sig för att en liten grupp inte ska få förstöra för majoriteten av invånarna i Husby och andra förorter. De sade stopp till vandalismen, våld och stenkastning. De tog tillbaka sina områden från dem som vill förstöra.”

(Gulan Avci, fp, riksdagsdebatten, 31 maj 2013)

Vilka konsekvenser drog politikerna av dessa problembilder? Vilka förslag till åtgärder presenterades av partiföreträdarna? Även om

det förekom vissa skillnader i betoningen av strukturella förklaringar eller individuellt ansvar var partierna tämligen eniga om vilka områden som borde prioriteras i framtiden:

Det handlar om jobb och skola, jobb och skola. Utöver detta behöver vi en nära och tillgänglig polis som jobbar långsiktigt i stadsdelarna.

(Johan Linander, c, riksdagsdebatten 31 maj 2013)

Det handlar om upprustning som skapar jobb för de boende, om en mer rättvis skola och sjukvård och om det offentliga samhällets närvaro, men också om trygghet och om levande bostadsområden genom främjande av näringsliv och kulturverksamheter.

(Mehmet Kaplan, mp, riskdagsdebatten 31 maj2013)

> Våra förslag handlar alltså om polisen, socialtjänsten, arbetsmarknadspolitiken, skolan, socialförsäkringarna och barnbidragen. Detta är ingen invandringsfråga. Det är en klassfråga.
>
> (Morgan Johansson, s, riksdagsdebatten 31 maj 2013)

Andra insatser som nämndes handlar om föräldraansvar (kd, sd) punktmarkering av kriminellt belastade personer (m) och begränsad invandring (sd). Förslag på ökat medbestämmande eller demokratiskt inflytande återfinns inte i debatten.

HUSBY I DET OFFENTLIGA SAMTALET

De berättelser som förmedlas av media och som förekommer i det politiska samtalet visar på likheter men också på viktiga skillnader. Rapporteringen i det undersökta tidningsmaterialet belyser både socioekonomiska bakgrundsfaktorer (hög arbetslöshet, fattigdom och nedskärningar) och polisens agerande som en utlösande faktor för oroligheterna. Bilderna är dock inte entydiga och det förekommer flera olika förklaringar till händelserna. Polisens uttalanden utgör ofta mediernas ramberättelse, de ses som opartiska och ifrågasätts inte av journalisterna. En indirekt problematisering av polisens agerande sker dock i

intervjuer med Husbybor och andra aktörer (forskare, experter, politiker).

Politikers sätt att debattera händelserna i Husby visar också på en splittrad bild. Medan allianspartierna understryker det individuella ansvaret hos gärningspersonerna lyfter oppositionen upp strukturella aspekter relaterade till den förda politiken under de senaste åren. Båda sidorna är dock tämligen eniga om vilka områden som bör förstärkas: arbete, skolan och polisen. Enigheten är också stor när det gäller avståndstagandet mot våldet. Det ”våld” som diskuteras handlar om skadegörelse och stenkastning. Polisens våld diskuteras överhuvudtaget inte. Med undantag av Sverigedemokraterna, avfärdas invandring eller brist på integration som tänkbara orsaker i såväl tidningarnas rapportering som i politikernas samtal. Samtidigt förbigås rasism och diskriminering i regel med tystnad både i det undersökta tidningsmaterialet och i politikernas debatter.

SLUTORD: HUR TALAR INTERVJU-PERSONERNA OM HÄNDELSERNA I HUSBY?

Rapporten baseras på intervjuer med ett trettiotal personer i Husby om deras reflektioner kring Husbyhändelserna i maj 2013. Intervjupersonerna har berättat om sina erfarenheter under dessa nätter men också gett viktig information om upplevelser och förväntningar kopplade till medborgarskap, rättigheter och berättigande till samhällets resurser. Detta utgör en viktig bakgrund till händelserna. Fem teman har varit återkommande i berättelserna.

1. *Demokratiskt underskott*. Aktiva försök att påverka området från de boendes sida upplevs ständigt bli ignorerade av politiker och andra beslutsfattare som genomför förändringar utan att lyssna.

2. *Plats, gemenskap och motstånd.* En stark känsla av gemenskap har formats genom en alltmer krympande välfärd och upplevelsen av att vara utestängd från det omgivande samhället.

3. *Polisens roll*. Polisens agerande före och under händelserna ses som uttryck för vardagsrasism och för ett bristfälligt bemötande från hela det etablerade samhället.

4. *Tillhörighet och berättigande.* De boende i Husby har föreställningar om att vara berättigade i samhället, föreställningar som de delar med de flesta andra i Sverige men som upplevs allt svårare att infria.

5. *Våldet och mediabilden.* Få journalister och politiker bekymrar sig om Husby i vanliga fall, och när det blir oroligheter fokuserar man bara på våld och skadegörelse.

Det är vi som forskare som urskilt dessa fem teman. I det verkliga livet går de ihop. För de personer som vi har intervjuat är olika erfarenheter och upplevelser sammanflätade. Dessutom skiljer sig intervjupersonerna åt. Vissa av dem pratar mycket om polisen, andra är mer fokuserade på det bristande politiska inflytandet. En del har ett långt historiskt perspektiv, medan andra börjar med dödsskjutningen av den 69-årige mannen. Genom olikheterna i erfarenheter och betoningar framträder en brokig väv av föreställningar som trots allt delar några gemensamma drag, de vi försökt sammanfatta i fem teman.

Berättelsernas fem teman lyfter frågor som inte kan begränsas till Husby utan berör hela samhället, det handlar om ämnen som ekonomisk ojämlikhet, bristande demokrati och rasism. Delvis återfinns också de intervjuades problembilder i de debatter som förs i media och bland politiker. Teman som hög arbetslöshet

och nedskärningar i välfärden återkommer i den offentliga diskussionen. Annat är tydligt frånvarande, exempelvis tematiseringen av polisen som part i konflikten, Husbybornas erfarenheter av diskriminering och rasism, och det demokratiska underskottet.

Händelserna i Husby säger något viktigt om vår samtid. Denna rapport ger inget slutgiltigt svar om orsaker till händelseförloppet och inte heller en heltäckande bild av Husbybornas erfarenheter från de aktuella nätterna. Men vi tror att våra resultat ger inblickar i de spänningar som gror i det lokala samhället och som är svåra att bortse ifrån om man vill förstå vad som hände. Det var med dessa erfarenheter som bakgrund som bilbränderna och stenkastningarna åtminstone inledningsvis möttes av en relativt utbredd förståelse. Det är mot den bakgrunden som många av intervjupersonerna väntar sig liknande händelser i framtiden.

BILAGA 1. VAD SÄGER STATISTIKEN?

Välfärdsresurser i Husby jämfört med Kista och Kungsholmen

Ungdomar

Figur. 1 Ekonomiskt bistånd bland barn och unga

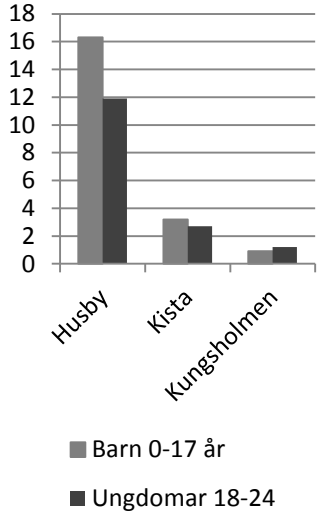

Unga och vuxna

Figur 4. Andel förvärvsarbetande

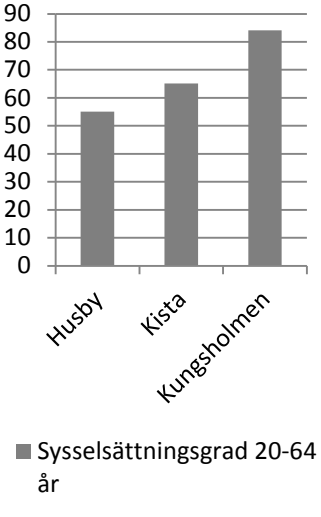

Figur 2. Saknar slutbetyg i matematik

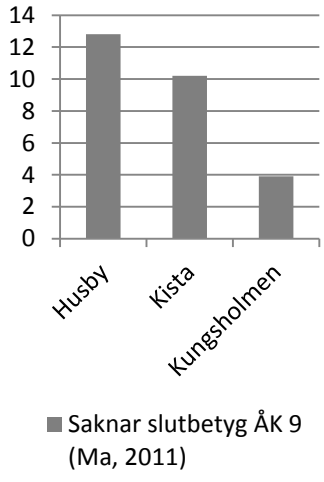

Figur. 5 Inkomster

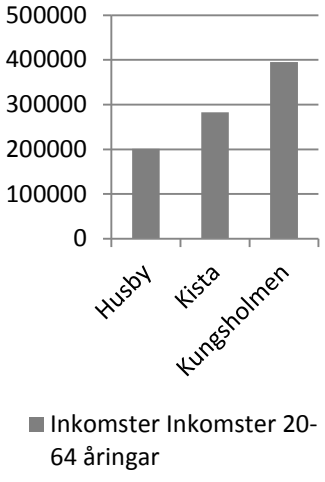

Figur 3. Behörig till gymnasieskolan

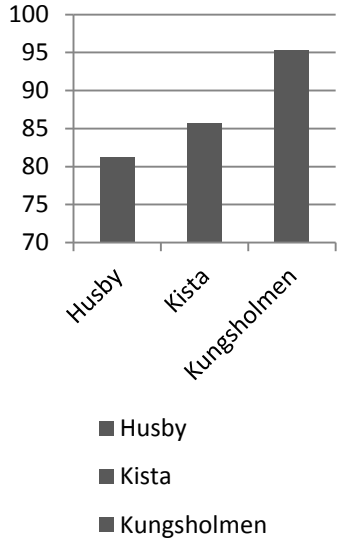

Figur 6. Ohälsotal (ersättningsdagar från Försäkringskassan)

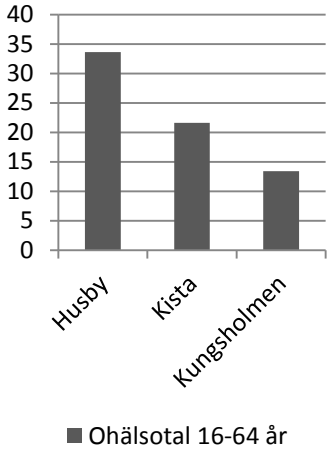

Figur 1-6. Välfärdsindikatorer bland unga och vuxna i Husby, Kista och Kungsholmen. Utbildning, Inkomster, Försörjning och Ohälsotal (antal ersättningsdagar från Försäkringskassan). Källa: statistikomstockholm.se

Definitioner Figur 1-6.

Källa http://sas.statistikomstockholm.se:8080/def.htm (hämtad 2014-02-14)

Figur 1. Ekonomiskt bistånd: Med *biståndstagare* avses alla personer som ingår i hushåll som någon gång under året uppburit ekonomiskt bistånd (Socialtjänstlagen 4 kap 1 §), exklusive personer som enbart erhöll ersättning enligt lagen om mottagande av asylsökande. Även barn i hushåll med ekonomiskt bistånd räknas som biståndstagare. Barn mellan 18 och 21 år i biståndshushållen redovisas här i åldersgruppen "18 - 21" år. Biståndstagarna redovisas i det stadsdelsområde där de senast uppbar ekonomiskt bistånd under året.

Figur 2-3. Saknar slutbetyg och gymnasiebehörighet: Uppgifterna om betyg i årskurs 9 samt övergång till gymnasieskolan är grundade på kommunernas rapportering till Skolverket. Rapporteringen vidarebearbetas av SCB. Uppgifterna avser situationen vid vårterminens slut. När det gäller data angående antal elever i årskurs 9 redovisas här uppgifter för de elever som är folkbokförda (årsskiftet före vårterminen i åk 9) i Stockholms stad oavsett i vilken kommun undervisningen skett. I gruppen "saknar slutbetyg" ingår de som ej uppnått godkänt i ämnet samt de som saknar betyg i alla ämnen.

Figur 4. Förvärvsarbetande: Hit räknas personer som har en kontrolluppgift med utbetald lön över en viss gräns, i princip motsvarande minst en timmes arbete per vecka under november månad. Denna definition är anpassad för att få stora likheter med den som tidigare tillämpades i folk- och bostadsräkningarna, men även med dagens arbetskraftsundersökningar (AKU).

Figur 5. Inkomster: Uppgifter om inkomster hämtas från de taxeringsuppgifter som SCB får via Skatteverket för personer som deklarerat eller skönstaxerats. I de fall det finns kontrolluppgifter för personer som inte deklarerat hämtas uppgifter om inkomster därifrån. Med inkomst avses här *sammanräknad förvärvsinkomst*. Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjukpenning och andra skattepliktiga ersättningar från Försäkringskassan. *Medelinkomsten* beräknas genom att inkomstsumman divideras med totala antalet inkomsttagare i varje åldersgrupp, d.v.s. befolkningen exklusive 0-inkomsttagare.

Figur 6. Ohälsa: Ohälsotalet består av antal dagar per person i befolkningen 16 till 64 år med ersättning från Försäkringskassan i form av *sjukpenning, rehabiliteringspenning samt sjuk- och aktivitetsersättning.*

BILAGA 2. INTERVJUGUIDEN

Datum och tidpunkt för intervjun: / 2013, kl. –
.

Intervjuare:……
……

Identifieringskod för intervjun = intervjuarens initialer + ååmmdd + intervjunummer för denna intervjuare denna dag (t.ex. PR-130614-
2):……
…….

Inspelningen tillsammans med denna blankett skickad till……
……..……
……. för transkribering/bearbetning den / 2013. (Eller uppge om du transkriberar själv. Behåll alltid en kopia av både inspelning och blankett.)

Frågor till den intervjuade

1. Husby har varit väldigt uppmärksammat under den senaste våren. Under maj skrevs det t.ex. väldigt mycket om Husby i medierna. Jag skulle gärna vilja höra din egen berättelse om det här. Vad var det som hände?

2. Det hände ju mycket här under några dagar. Till att börja med, hur fick du reda på det här? Vad fick du höra?

3. Du var ju där vad jag kan förstå. Vad gjorde du då?

4. Varför gjorde du som du gjorde?

5. Vilka var där? Vad gjorde de?

6. Vad tror du gjorde att det tog slut?

7. Hur skulle du förklara det som hände?

8. Vad kommer att hända nu tror du? Vad skulle du vilja hände?

9. Är det något annat du skulle vilja berätta för mig som har att göra med det vi har pratat om idag?

Bakgrundsinformation

Notera:

- Om IP bor i Husby? JA NEJ

- Hur länge IP har bott i Husby_____

- Var IP är född_____

- Hur gammal IP är_____

- IPs kön K M

- Vad IP sysslar med

Studerade jobbade
annat_____

IP uttrycker önskan att få ha ett ex av den färdiga rapporten JA

Egna kommentarer kring intervjusituationen:

NOTER

[1] Se t.ex. debatten mellan justitieministern Beatrice Ask och talespersonen för ungdomsorganisationen Megafonen Rami al Khamisi https://www.youtube.com/watch?v=ZJlXW8xkb5A

[2] Vi har av anonymitetsskäl valt att inte namnge intervjupersonerna. De citat som förekommer i texten har intervjunumret som identifikation.

[3] Intervju 28

[4] Intervju 2

[5] Intervju 28

[6] Intervju 26

[7] Intervju 25

[8] Se också Intervju 4 och Intervju 10

[9] För en mer ingående kartläggning av organisering i Rinkeby och Tensta, se Lisa Kings (2011) avhandling *Till det lokalas försvar: Civilsamhället i den urbana periferin*, sid 95-116, 206.

[10] Intervju 15

[11] Se beskrivningen av Järvalyftet på Stockholms Stads hemsida.

[12] *Ibid.*

[13] Intervju 2

[14] Intervju 8

[15] Intervju 1, 2, 6 och 27.

[16] Se det upprop som presenteras på hemsidan för *Husby kräver respekt.*

[17] Intervju 2

[18] Intervju 2, Intervju 1, Intervju 22, Intervju 10, Intervju 26, Intervju 23.

[19] Intervju 26

[20] Intervju 25

[21] Intervju 11

[22] Intervju 1, Intervju 11

[23] Intervju 24

[24] Intervju 7

[25] Intervju 11

[26] Intervju 6

[27] Intervju 15

[28] Intervju 13

[29] Intervju 26
[30] Intervju 3; se också Intervju 27.
[31] Intervju 14
[32] Intervju 2
[33] Intervju 16
[34] Intervju 8
[35] Intervju 8
[36] Intervju 13
[37] Intervju 15
[38] Intervju 13
[39] Intervju 26
[40] Intervju 24
[41] Intervju 11
[42] Intervju 11
[43] Intervju 23
[44] Intervju 25
[45] Intervju 1
[46] Intervju 25
[47] Intervju 26
[48] Intervju 23
[49] Intervju 26
[50] Intervju 15
[51] Intervju 23
[52] Intervju 13
[53] Intervju 23
[54] Intervju 7
[55] Intervju 24
[56] Intervju 16
[57] Se ovan under rubriken ”Känslan på plats”, Intervju 2.
[58] Intervju 1
[59] Intervju 26
[60] Intervju 14
[61] Intervju 25
[62] Intervju 6
[63] Intervju 6

Stockholmia förlag